

Regionální školství

ISCED 1997- Mezinárodní standardní klasifikace vzdělávání

International Standard Classification of Education- ISCED, stupně:

- ISCED 0 předprimární vzdělávání
- ISCED 1 primární vzdělávání
- ISCED 2 nižší sekundární vzdělávání
- ISCED 3 vyšší sekundární vzdělávání
- ISCED 4 postsekundární vzdělávání
- ISCED 5 první stupeň terciárního vzdělávání
- ISCED 6 druhý stupeň terciárního vzdělávání

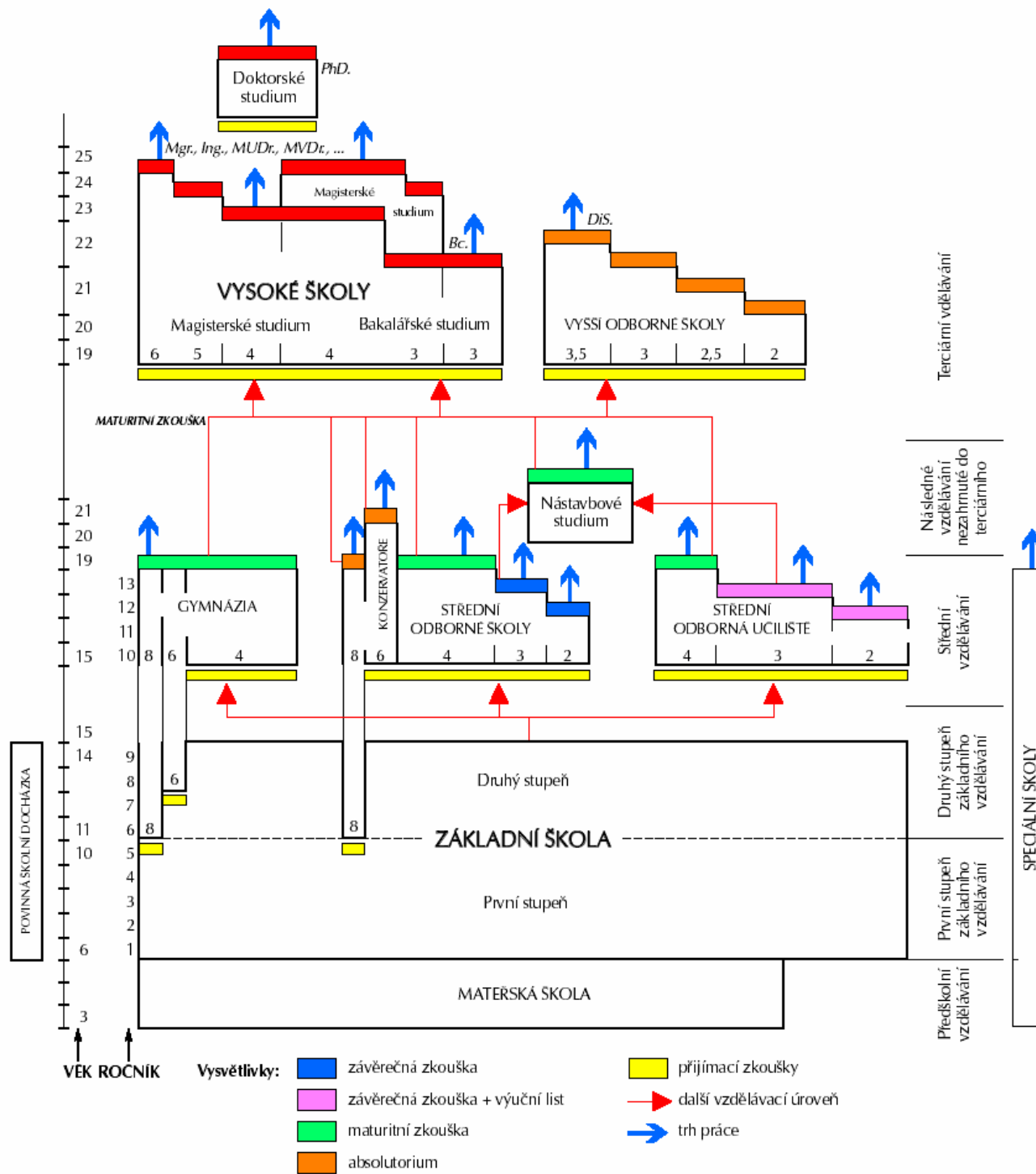
Legislativa

- **ZÁKON č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon)**
- VYHLÁŠKA č. 671/2004 Sb., kterou se stanoví podrobnosti o organizaci přijímacího řízení ke vzdělávání ve středních školách
- **NAŘÍZENÍ VLÁDY č. 689/2004 Sb., o soustavě oborů vzdělání v základním, středním a vyšším odborném vzdělávání**
- VYHLÁŠKA č. 10/2005 Sb., o vyšším odborném vzdělávání
- VYHLÁŠKA č. 12/2005 Sb., o podmínkách uznání rovnocennosti a nostrifikace vysvědčení vydaných zahraničními školami
- VYHLÁŠKA č. 13/2005 Sb., o středním vzdělávání a vzdělávání v konzervatoři
- **VYHLÁŠKA č. 14/2005 Sb., o předškolním vzdělávání**
- VYHLÁŠKA č. 15/2005 Sb., kterou se stanoví náležitosti dlouhodobých záměrů, výročních zpráv a vlastního hodnocení školy
- VYHLÁŠKA č. 16/2005 Sb., o organizaci školního roku
- VYHLÁŠKA č. 17/2005 Sb., o podrobnějších podmínkách organizace České školní inspekce a výkonu inspekční činnosti Vzor služebního průkazu školního inspektora
- VYHLÁŠKA č. 33/2005 Sb., o jazykových školách s právem státní jazykové zkoušky a státních jazykových zkouškách
- VYHLÁŠKA č. 47/2005 Sb., o ukončování vzdělávání ve středních školách závěrečnou zkouškou a o ukončování vzdělávání v konzervatoři absolutoriem
- VYHLÁŠKA č. 48/2005 Sb., o základním vzdělávání a některých náležitostech plnění povinné školní docházky
- VYHLÁŠKA č. 54/2005 Sb., o náležitostech konkurzního řízení a konkurzních komisích

Legislativa (II)

- VYHLÁŠKA č. 55/2005 Sb., o podmínkách organizace a financování soutěží a přehlídek v zájmovém vzdělávání
- VYHLÁŠKA č. 64/2005 Sb., o evidenci úrazů dětí, žáků a studentů
- VYHLÁŠKA č. 65/2005 Sb., kterou se stanoví členění krajských normativů, ukazatele rozhodné pro jejich stanovení, jednotky výkonu pro jednotlivé krajské normativy, vztah mezi ukazateli a jednotkami výkonu, ukazatele pro výpočet minimální úrovně krajských normativů a zásady pro jejich zvýšení a jejich zveřejnění (vyhláška o krajských normativních)
- VYHLÁŠKA č. 71/2005 Sb., o základním uměleckém vzdělávání
- VYHLÁŠKA č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních
- VYHLÁŠKA č. 73/2005 Sb., o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných
- VYHLÁŠKA č. 74/2005 Sb., o zájmovém vzdělávání
- VYHLÁŠKA č. 107/2005 Sb., o školním stravování
- VYHLÁŠKA č. 108/2005 Sb., o školských výchovných a ubytovacích zařízeních a školských účelových zařízeních
- **VYHLÁŠKA č. 223/2005 Sb., o některých dokladech o vzdělání**
- **VYHLÁŠKA č. 364/2005 Sb., o vedení dokumentace škol a školských zařízení a školní matriky a o předávání údajů z dokumentace škol a školských zařízení a ze školní matriky (vyhláška o dokumentaci škol a školských zařízení)**
- **VYHLÁŠKA č. 458/2005 Sb., kterou se upravují podrobnosti o organizaci výchovně vzdělávací péče ve střediscích výchovné péče**
- **VYHLÁŠKA č. 492/2005 Sb., o krajských normativních**

Školská soustava České republiky

Vzdělávací systém v ČR

- **Vzdělávací systém v České republice vychází z dlouhé tradice počínající rokem 1774, kdy byla zavedena povinná školní docházka.**
 - **Dnes fungují v ČR všechny typy vzdělávání - od předškolního, přes základní, střední, vysoké, postgraduální až po celoživotní.**
-

Vzdělávací soustavu tvoří

1. školy

- mateřská škola, základní škola
- střední škola (gymnázium, SOŠ, SOU)
- konzervatoř, základní umělecká škola
- jazyková škola s právem státní jazykové zkoušky

2. školská zařízení

- školská zařízení pro další vzdělávání pedagogických prac.
- školská poradenská zařízení, školská zařízení pro zájmové a další vzdělávání
- zařízení školního stravování
- školská účelová zařízení, výchovná a ubytovací zařízení
- školská zařízení pro výkon ústavní výchovy, ochranné výchovy a pro preventivně výchovnou péči

Školy, které poskytují společensky uznaný stupeň vzdělání

- základní školy (ZŠ)
- střední školy (SŠ)
- konzervatoře
- speciální školy
- vyšší odborné školy (VOŠ)
- vysoké školy (VŠ)

Druhy škol, které neposkytují stupeň vzdělání

- • mateřské školy (MŠ)
- • střední a vyšší odborné školy, poskytující "odborné pomaturitní studium"
- • základní umělecké školy (ZUŠ)
- • jazykové školy
- • instituce dalšího vzdělávání

Struktura vzdělávacího systému (regionální školství)

■ Předškolní vzdělávání

- jesle, mateřské školy

■ Základní vzdělávání

- základní školy, gymnázia, konzervatoře, speciální školy, zvláštní pomocné školy

■ Střední vzdělávání

- gymnázia, střední odborné školy, střední odborná učiliště

■ Vyšší odborné školy

Regionální školství, počet škol podle typů

Tab. B2.1: Regionální školství - školy ve školním roce 1989/1990 až 2002/2003 - podle druhu / typu školy

Druh / typ školy		1989/90	1990/91	1991/92	1992/93	1993/94	1994/95	1995/96	1996/97	1997/98	1998/99	99/2000	2000/01	2001/02	2002/03
Celkem		13 303	13 354	13 384	13 629	13 650	13 767	13 872	13 834	13 492	13 102	12 851	12 596	12 419	12 261
v tom	mateřské školy	7 328	7 335	6 972	6 827	6 601	6 526	6 475	6 343	6 152	6 028	5 901	5 776	5 642	5 558
	základní školy	3 904	3 958	4 064	4 142	4 199	4 216	4 212	4 166	4 132	4 099	4 068	4 032	3 999	3 961
	gymnázia	225	229	258	285	324	348	361	367	366	356	345	347	346	343
	střední odborné školy	375	394	621	708	820	971	1 025	1 001	938	886	836	822	813	813
	střední odborná učiliště	646	671	690	703	727	731	730	732	691	617	585	571	570	562
	vyšší odborné školy	x	x	x	x	x	x	x	158	156	168	166	165	166	168
	speciální školy	825	767	779	964	979	975	1 027	1 002	986	892	888	819	817	792
	školy při vých.ústavech	42	65	71	56	62	64	66	64

Zdroj: Databáze ÚIV

Počet škol podle typů zřizovatele

Tab. B2.2: Regionální školství - školy ve školním roce 1989/1990 až 2002/2003 - podle zřizovatele

Zřizovatel	1989/90	1990/91	1991/92	1992/93	1993/94	1994/95	1995/96	1996/97	1997/98	1998/99	99/2000	2000/01	2001/02	2002/03
Veřejné školy	13 303	13 345	13 194	13 346	13 111	13 084	13 122	13 001	12 739	12 389	12 190	11 953	11 619	11 384
Soukromé školy	–	6	164	237	466	603	665	733	655	616	563	545	536	527
Církevní školy	–	3	26	46	73	80	85	100	97	97	98	98	99	99

Zdroj: Datab

Předškolní vzdělávání

- vyhláška č. 14/2005 o předškolním vzdělávání
- ISCED 0- předprimární výchova
- je institucionálně zajišťováno mateřskými školami, popř. je realizováno v přípravných třídách základních škol
- se zpravidla organizuje pro děti ve věku od 3 do 6 (7) let.
- MŠ se dělí na třídy, je možné vytvářet homogenní, věkově heterogenní třídy třídy integrované
- MŠ s jednou třídou má nejméně 15 dětí, MŠ se dvěma a více třídami má nejméně v průměru 18 dětí ve třídě
- Neposkytuje stupeň vzdělání

	1996/97	1997/98	1998/99	99/2000	2000/01	2001/02	2002/03
Předškolní výchova celkem	324 316	314 354	310 437	297 846	287 511	284 053	286 139
podíl dětí v předškolním vzdělávání na populaci 3-5letých	87,8%	90,7%	96,5%	97,2%	98,6%	103,0%	106,3%
mateřské školy	317 159	307 508	302 856	290 192	279 838	276 438	278 859
podíl na populaci 3-5letých	85,9%	88,7%	94,2%	94,7%	96,0%	100,2%	103,5%
speciální mateřské školy	7 157	6 869	6 524	6 438	6 309	6 148	6 091
podíl na populaci 3-5letých	1,9%	2,0%	2,0%	2,1%	2,2%	2,2%	2,3%
přípravné třídy pro děti ze sociokulturním znevýhodněním	x	x	1 237	1 425	1 364	1 467	1 489

Základní školy

- Vzdělávací programy:
- základní škola,
- obecná škola (Obecná škola přinesla do klasického stylu jisté novum, zejména zdůrazněním společenskovední oblasti a také větší volnost. Výrazně odlišuje 1. a 2. stupeň.)
- národní škola (Obsahuje prvky, jejichž nezbytnost ve vzdělávání potvrdil vývoj, jako je např. multikulturalita, environmentální výchova, výchova ke zdravému životnímu stylu)

Základní školy

- Typy základních škol:
 - základní školy
 - Gymnázia
 - Konzervatoře
 - speciální školy
 - zvláštní školy
 - pomocné školy
-

Cíle základního vzdělávání

- umožnit žákům osvojit si strategie učení a motivovat je pro celoživotní učení
- podněcovat žáky k tvořivému myšlení, logickému uvažování a k řešení problémů
- vést žáky k všestranné, účinné a otevřené komunikaci
- rozvíjet u žáků schopnost spolupracovat a respektovat práci a úspěchy vlastní i druhých
- připravovat žáky k tomu, aby se projevovali jako svébytné, svobodné a zodpovědné osobnosti
- vytvářet u žáků potřebu projevovat pozitivní city v chování, jednání a v prožívání životních situací
- učit žáky aktivně rozvíjet a chránit fyzické, duševní a sociální zdraví a být za ně odpovědný
- vést žáky k toleranci a ohleduplnost k jiným lidem, jejich kulturám a duchovním hodnotám, učit je žít společně s ostatními lidmi

Vývoj počtu základních škol

Organizace vyučování		1995/96	1996/97	1997/98	1998/99	99/2000	2000/01	2001/02	2002/03
Celkem škol		4 212	4 166	4 132	4 099	4 068	4 032	3 999	3 961
v tom	školy vyučující žáky na obou stupních	2 491	2 490	2 489	2 485	2 480	2 471	2 463	2 450
	školy pouze s 1.stupněm	1 712	1 672	1 638	1 608	1 584	1 557	1 531	1 506
	školy pouze s 2.stupněm	9	4	5	6	4	4	5	5

Vývoj počtu ZŠ podle zřizovatele

Zřizovatel		1996/97	1997/98	1998/99	99/2000	2000/01	2001/02	2002/03
Školy celkem		4 166	4 132	4 099	4 068	4 032	3 999	3 961
v tom	veřejný	4 116	4 081	4 046	4 017	3 982	3 949	3 911
	MŠMT	6	2	3	1	–	–	–
	obec	4 110	4 079	4 043	4 016	3 982	3 949	3 910
	jiný resort	–	–	–	–	–	–	–
	kraj	x	x	x	x	x	–	1
	soukromý	33	32	33	31	30	29	29
	církev	17	19	20	20	20	21	21

Střední školy

- Všeobecné nebo odborné vzdělání

Typy středních škol:

- Gymnázia (čtyřleté, šestileté, osmileté)
- Střední odborné školy (čtyřleté, ale i dvou nebo tříleté)
 - konzervatoř (šestileté nebo osmileté studium zakončené absolutoriem)
 - Nástavbové studium
- Střední odborná učiliště (dvou až tříletá, ale i čtyřletá)
 - nástavbové studium (dvou leté – maturitní zkouška)

Vývoj počtu SŠ

Zřizovatel		1993/94	1994/95	1995/96	1996/97	1997/98	1998/99	99/2000	2000/01	2001/02	2002/03	
Střední školy celkem (počet zařízení)		1 871	2 050	2 116	2 100	1 995	1 859	1 766	1 740	1 729	1 715	
v tom	veřejný	1 503	1 591	1 618	1 562	1 511	1 411	1 363	1 355	1 348	1 337	
	v tom	MŠMT	800	794	824	789	1 341	1 261	1 223	1 212	x	x
		obec	12	22	18	19	18	16	17	19	15	15
		kraj	x	x	x	x	x	x	x	x	1	1
		jíný resort	691	781	776	754	152	134	123	124	1 332	1 321
	neveřejný	368	459	498	538	484	448	403	385	381	378	
	v tom	soukromý	329	418	455	495	447	413	367	350	346	343
		církev	39	41	43	43	27	35	36	35	35	35

Vyšší odborné školy

- Poskytují nevysokoškolské terciální vzdělávání
- Vysoká profesní specializace absolventů a dobré uplatnění na trhu práce
- VOŠ realizují veřejné, soukromé a církevní instituce.
- 3/3,5 leté studium
- Studium na všech typech VOŠ je placené
- Ukončení absolutoriem, vyšší odborné vzdělání (DiS.)

Formy výuky

- denní formou vzdělávání je výuka organizovaná pravidelně každý den v pětidenním vyučovacím týdnu v průběhu školního roku,
- - večerní formou vzdělávání se rozumí výuka organizovaná v rozsahu 10 až 18 hodin týdně v průběhu školního roku,
- - dálkovou formu vzdělávání charakterizuje samostatné studium spojené s konzultacemi v rozsahu 200 až 220 konzultačních hodin ve školním roce,
- - **distanční forma** vzdělávání představuje samostatné studium uskutečňované prostřednictvím informačních technologií. Stejně jako u předchozí dálkové formy může být i distanční studium popřípadě spojeno s individuálními konzultacemi s lektorem.
- **kombinovanou formou** vzdělávání se míní střídání denní a jiné formy vzdělávání. Studium tedy probíhá jak denně, tak dálkově či distančně.

Financování českého školství

- Z MŠMT prostředky na přímé náklady poskytovány školám předškolským a školským zařízením zřizovaných obcemi a kraji.
- Provozní výdaje z rozpočtů krajů a obcí s rozšířenou působností
- Dotace soukromým školám přerozdělují kraje, dotace církevním školám z MŠMT
- Výdaje na regionální školství v roce 2005 cca 75 mld (108 mld. Výdaje MŠMT)

Zaměstnanci a mzdové prostředky

- V roce 2005 pracovalo ve školství celkem bez zaměstnanců státní správy 273,6 tisíce zaměstnanců
- V regionálním školství pracovalo v roce 2005 celkem 238,1 tis. pracovníků, z toho 57,8 % (137,1 tis.) tvořili učitelé. Soukromé a církevní školy se na zaměstnanosti ve školství podílely 4,9 %.

Počet pracovníků ve školství

	Počet pracovníků	% pracovníků
CELKEM	273,6 tis.	100,0 %
Regionální školství	238,1 tis.	87,0 %
Veřejné vysoké školy včetně kolejí a menz, VŠZS, VŠLS, výzkumu a vývoje	34,5 tis.	12,6 %
Ostatní přímo řízené organizace – příspěvkové organizace a ostatní organizační složky státu (VSC Praha)	1,0 tis.	0,4 %

Průměrná mzda zaměstnanců ve školství

	Průměrná mzda – zaměstnanci odměňovaní podle zákona č. 1/92 Sb. a č. 143/92 Sb.	Průměrný plat – zaměstnanci odměňovaní podle zákona č. 143/92 Sb., o platu
CELKEM	18 672 Kč	17 690 Kč
Regionální školství	17 713 Kč	17 681 Kč
Veřejné vysoké školy vč. kolejí a menz, VŠZS, VŠLS, výzkumu a vývoje	25 267 Kč	odměňují podle zákona č. 1/92 Sb., o mzdě
Ostatní přímo řízené organizace – příspěvkové organizace a ostatní organizační složky státu (VSC Praha)	19 594 Kč	19 594 Kč

Průměrná mzda zaměstnanců podle typů škol

Učitelé v regionálním školství	Průměrná mzda v roce 2005	rok 2005 / rok 2004
Učitelé v regionálním školství celkem	21 306 Kč	106,6%
Mateřské školy	17 191 Kč	106,4%
Základní školy	21 618 Kč	106,8%
Speciální školy celkem	22 543 Kč	106,9%
Střední školy celkem (bez VOŠ)	22 657 Kč	105,5%
Gymnázia a školy se sportovním zaměřením	22 789 Kč	106,2%
Střední odborné školy a konzervatoře	22 924 Kč	106,5%
Střední odborná učiliště včetně SPV	22 111 Kč	103,3%
Vyšší odborné školy	23 521 Kč	106,0%

Geografická dostupnost škol

- Před rokem 89 – školy rozmístěny rovnoměrně, na základě požadavků centrálního plánování
- Po roce 89 – prudký zásah tržního mechanismu (rychle se měnící poptávka), posilování středoškolských oborů s maturitou a ekonomicky zaměřených, vznikalo mnoho škol i za situace demografického poklesu.

- 1995 – novela zákona o státní správě a samosprávě, zřizovatel MŠMT, spádové oblasti pro ZŠ
- 1997 – optimalizace škol, motivy: ekonomické, pedagogické, strategické. Nyní s ní pokračují a rozhodující úlohu hrají kraje (po roce 2001)

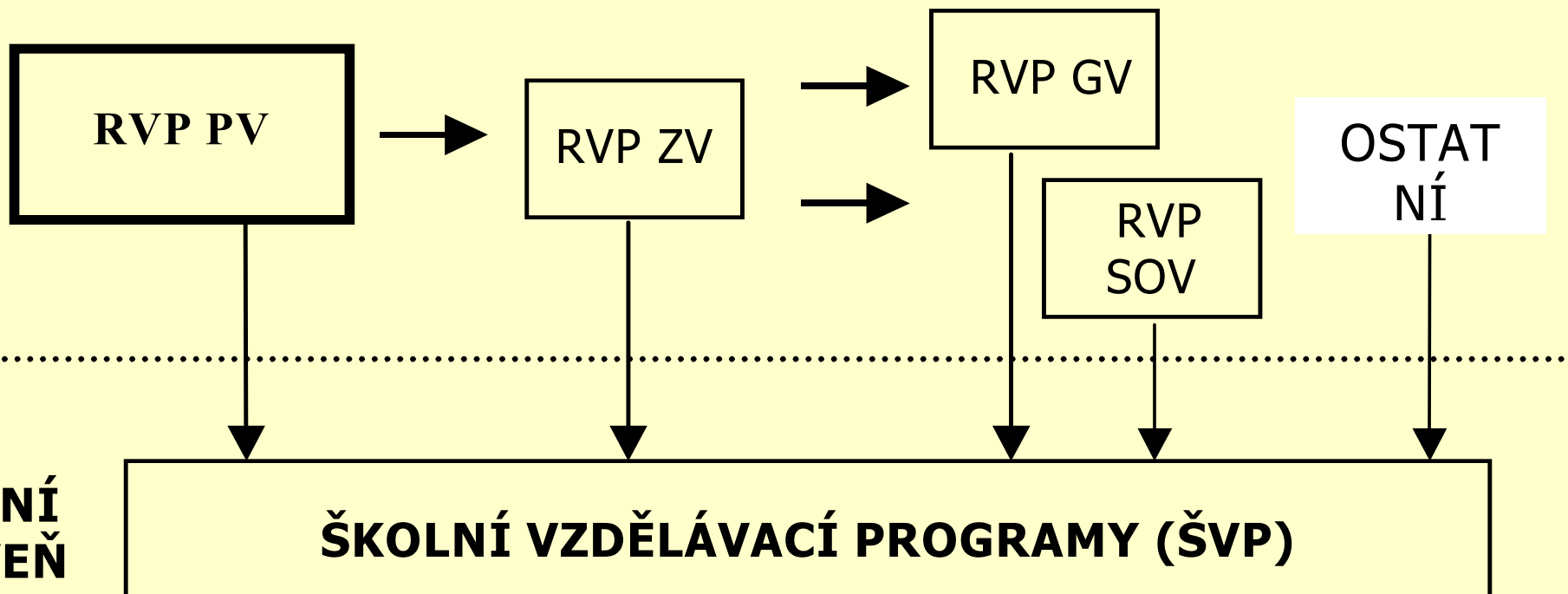
System vzdělávacích programů

- MŠMT zpracovává Národní program vzdělávání, který vláda předkládá Posl. sněmovně a Senátu ke schválení
- pro každý obor vzdělání v základním a středním vzdělávání a pro předškolní, základní umělecké a jazykové vzdělávání se vydávají rámcové vzdělávací programy, které vymezují povinný obsah, rozsah a podmínky vzdělávání a jsou závazné pro tvorbu školních vzdělávacích programů
- kurikulum:
 1. vzdělávací program, projekt, plán
 2. průběh studia a jeho obsah
 3. obsah veškerých zkušeností, které žáci získávají ve škole a v činnostech ke škole se vztahujících, jejich plánování a hodnocení

**STÁTNÍ
ÚROVEŇ**

NÁRODNÍ PROGRAM VZDĚLÁVÁNÍ (NPV)

RÁMCOVÉ VZDĚLÁVACÍ PROGRAMY (RVP)

**ŠKOLNÍ
ÚROVEŇ**

ŠKOLNÍ VZDĚLÁVACÍ PROGRAMY (ŠVP)

		1996/97	1997/98	1998/99	99/2000	2000/01	2001/02	2002/03
Povinná školní docházka - žáci celkem		1 200 072	1 192 937	1 179 587	1 166 132	1 145 744	1 114 616	1 079 261
v tom žáci	základních škol	1 100 096	1 092 476	1 082 415	1 071 318	1 056 860	1 027 827	994 130
	v tom							
	v 1.-5. ročníku (před rokem 1996 v 1.-4. ročníku)	636 986	635 642	626 788	618 035	605 007	579 219	544 554
	v 6.-8. ročníku (před rokem 1996 v 5.-8. ročníku)	350 421	348 193	345 965	344 486	343 346	340 576	341 858
	v 9. ročníku	112 689	108 641	109 662	108 797	108 507	108 032	107 718
	středních škol, v ročnících odpovídajících 5.- 9. ročníku ZŠ	50 463	51 879	49 344	48 341	43 687	42 762	42 249
	speciálních základních škol, zvláštních a pomocných škol	48 473	47 576	46 644	45 271	43 777	42 661	41 895
základních, zvláštních a pomocných škol při VÚ	1 040	1 006	1 184	1 368	1 420	1 366	1 347	
Odpovídající věková populace		1 195 514	1 155 272	1 159 510	1 146 157	1 118 623	1 100 602	1 045 313
Podíl žáků plnících povinnou školní docházku na populaci 6-14letých (respektive 6-13letých)		92,0%	94,6%	93,4%	93,5%	102,4%	101,3%	103,3%

Počet žáků		1995/96	1996/97	1997/98	1998/99	99/2000	2000/01	2001/02	2002/03
Celkem školy		4 212	4 166	4 132	4 099	4 068	4 032	3 999	3 961
v tom školy s počtem žáků	do 50	1 278	1 143	1 104	1 089	1 076	1 053	1 073	1 091
	51 - 100	412	443	455	458	451	458	440	426
	101 - 150	325	283	284	283	280	275	258	246
	151 - 200	286	301	298	309	311	315	329	333
	201 - 250	231	236	249	243	243	241	242	238
	251 - 300	208	163	171	164	174	170	163	174
	301 - 350	251	219	197	194	192	190	200	195
	351 - 400	194	210	216	208	186	183	197	208
	401 - 450	194	182	174	176	202	209	196	199
	451 - 500	195	183	171	180	164	170	170	182
	501 - 550	161	169	177	162	177	161	165	160
	551 - 600	126	151	150	144	138	147	131	130
	601 - 650	123	122	125	127	121	117	139	124
	651 - 700	68	103	109	111	108	126	107	92
	701 - 750	52	86	77	85	88	69	66	57
	751 - 800	49	50	59	63	62	60	50	49
	801 - 850	19	48	43	36	35	39	32	28
	851 - 900	11	27	25	26	23	17	18	9
901 - 950	14	15	17	15	15	12	7	10	
951 - 1 000	3	13	14	12	8	4	7	3	
nad 1 000	12	19	17	14	14	15	9	7	